

Megújulóenergia-hasznosítás

A megújulóenergiahordozó-felhasználás alakulása 2020-ig

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 2010. november 23-án tette közzé a megújuló energiák felhasználására vonatkozó cselekvési tervét. A cselekvési terv vázolja azokat a legfontosabb feladatokat, amelyekkel teljesíthető az Európai Unió által Magyarország számára előírt – megújuló energiaforrások felhasználására vonatkozó 2020-ra érvényes – 13 százalékos célérték. Ugyanakkor a cselekvési tervben a kormány olyan intézkedések foganatosítását vázolja fel, amelyek az unió által megjelölt célértéknél ambiciózusabb megújuló részarány – 14,65% – elérését is lehetővé teszik. A vállalatok mértékének tekintetében ezzel a célértékkel Magyarország a tagállamok rangsorában az utolsó helyek egyikéről a középmezőny alsó részébe lép elő.

A cselekvési tervben megfogalmazott intézkedések az energia- és klímapolitikai célok megvalósításának előmozdítása mellett a magyar gazdaság fejlődését, új munkahelyek létrehozását, a vidék fenntartható fejlesztését is szolgálják, hiszen a megújuló energiaforrások alkalmazása, elterjedése a zöldgazdaság fejlesztés eszközrendszerén keresztül a magyar gazdaság egyik kitérési pontját jelentheti.

Magyarország kiváló agroökológiai adottságokkal rendelkezik a biomassza versenyképes előállítására. A magyar mezőgazdaság hosszú távon is képes az élelmezési és takarmány szükségletet meghaladóan többlet, energetikai célra felhasználható biomassza fenntarthatóan, versenyképes áron történő előállítására.

A biomassza energetikai felhasználása több mint egyszerű energetikai kérdés, mivel a biomassza a vidék multifunkcionális fejlesztésének az egyik eszköze, a vidéki térségek egyik kitérési pontja is lehet. A biomassza energetikai alkalmazását a fentiek szellemében új alapokra kívánjuk helyezni. Nagy erőművi kapacitások helyett a helyi hőenergia-termelésre történő felhasználást, villamos energia tekintetében a kis-közepes kapacitású, lokális, térségfejlesztési hatással rendelkező erőművek létesítését tervezzük támogatni. A cél, hogy a biomassza a lehetőség szerint a keletkezési helyhez közel kerüljön felhasználásra, az új kis-közepes erőművek a kistérségi szereplők szoros együttműködésével kerüljenek kialakításra. A vidékfejlesztési program keretében a földművelésügyi tárca a kiskapacitású, 1–10 kt/év nagyságú nyersszesz-, és nyersolajüzem létesítéséhez nyújtott támogatást.

Mindezekkel az elérni kívánt közpolitikai cél, hogy a mezőgazdasági szektor, a vi-

déki szereplők a biomassza energetikai hasznosításának egyértelmű hasznélvezői legyenek, az energiatermelésben elérhető üzleti előnyök (nyereség) nagyobb hányada realizálódjon a jövedelmükben.

Jelentős hazai potenciál

Bio tüzelőanyagok tekintetében – a kiváló agroökológiai adottságokra alapozva – a hazai előállítás lehetőségei jelentős potenciált jelentek. Az FVM Mezőgazdasági Gépesítési Intézetének szakértői becslése alapján önmagában az első generációs bio tüzelőanyagokból – az élelmezési és takarmányozási célok biztosításával egyidejűleg – a 2020. évi becsült felhasználás akár 30%-ának is megfelelő mennyiség is előállítható, a második generációs bio tüzelőanyagok megjelenése – az alapanyagkör bővülésével – ezt a volumet tovább növeli.

Bio tüzelőanyagok

A cselekvési tervből általunk kiemelt alfejezetben a megújuló energiaforrások közlekedés területén történő alkalmazásának szabályozási elképzeléseit mutatják be. A szabályozás egyik kulcseleme az új bio tüzelőanyag törvény, a megújuló energia közlekedési célú felhasználásának előmozdításáról és a közlekedésben felhasznált energia üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentéséről szóló 2010. évi CXVII. törvény, amely több funkciót is betölt. Egyrészt tartalmazza az egyik legfontosabb ösztönzési eszközre (kötelező bekeverés) vonatkozó keretfeltételeket, valamint garanciális elemeket vezet be a fenntarthatóságra.

Motorikus korlátok

A bio tüzelőanyagok belföldi felhasználásának elsősorban motorteknikai korlátai vannak, mivel a gépjárművek csak korlátozott mennyiségben, bio tüzelőanyagot tartalmazó tüzelőanyaggal képesek problémamentesen üzemelni. Ezért a fokozottabb elterjesztéshez a nagyobb arányú bio tüzelőanyag komponens tartalmazó motorhajtóanyagot vagy tiszta bio tüzelőanyagot felhasználni képes járművek elterjedése szükséges, amelyet finanszírozási eszközökkel és közvetett intézkedésekkel (zöld közbeszerzés) elsősorban a tömegközlekedés területén tervezünk ösztönözni.

Bekeverés

A jelenleg hatályos előírás a bio tüzelőanyagoknak a benzinbe és dízelolajba való bekeverésére min. 4,8 térfogatszázalék (energiatartalom szerint számolva a benzinben 3,2 százalék, a dízelolajban 4,4 százalék). Az tüzelőanyag-forgalmazó ezt teljesítheti pl. E85 tüzelőanyaggal is, miközben egyes szortimentekbe nem kever be bio tüzelőanyagot.

2009-től kezdődően a benzinbe, illetve motorikus gázolajba bekevert bio tüzelőanyagok adókedvezménye megszűnt, azt felváltotta a forgalomba hozatali kötelezettség (szankció terhe mellett).

A magyar szabványok megengedik az E85 tüzelőanyag forgalomba hozatalát, amelynek a bioetanol hányada mentesül a jövedéki adó alól.

A RED irányelv 21. cikkének (2) bekezdésében szereplő, hulladékokból és maradványokból származó, kétszeres értékkel

figyelembe veendő bio tüzelőanyagokra vonatkozó szabályozást a jogharmonizáció során fogjuk a rendeletekbe beépíteni, ezzel párhuzamosan kell vizsgálni a támogatás lehetőségét, mértékét.

A tüzelőanyagok gyártói, importálói és forgalmazói által kötelezően forgalomba hozandó részarányt az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény 143/E. §-a, a részletes szabályokat pedig a törvényi rendelkezés végrehajtására kiadott 138/2009. (VI. 30.) Korm. rendelet állapítja meg.

A kötelezettség a közúti közlekedésben használt tüzelőanyagra vonatkozik. Más közlekedési alágazatokra nincs előírás jelenleg.

Ellenőrzés

A kötelező biotüzelőanyag-részarány betartásának ellenőrzése érdekében megfelelő nyilvántartási és jelentési kötelezettség került előírásra. A kötelezettségek teljesítését a Korm. rendelet szerint a vámhatóság ellenőrzi. Az előírt bekeverési arány nem teljesítése, illetve a nyilvántartási, jelentési kötelezettségek megszegése esetén a hatóság bírságot szab ki. A bírság (a hiányzó bio tüzelőanyag energiatartalmán és a bio tüzelőanyag beszerzési árán alapuló) mértéke megfelelő ösztönzést jelent arra, hogy a forgalmazók eleget tegyenek kötelezettségüknek.

Az E85

A kötelező bekeverési rendszer nem igényel költségvetési forrásokat. Az E85 tüzelőanyag jelenleg alig haladja meg a benzinforgalmazás 2 százalékát, nem igényel jelentős forrásokat.

A megbízhatóságot az elérendő cél biztosítja indirekt módon, hangsúlyozva, hogy az alap a kötelező bekeverési rendszer, amelyet hosszú távon is tervezünk fenntartani. A kötelező bekeverési részarányt 3 évre előre

tervezzük meghatározni, ami elégséges felkészülési időt biztosít a forgalmazóknak, illetve a biotüzelőanyag-előállítóknak a szükséges beruházások megvalósításához.

A szabályozási rendszer szűk körben (E85 tüzelőanyag és tisztá biodízel nem közlekedési célú, munkagépekben való felhasználásnál) biztosít adókedvezményt.

A jövőben tervezzük a nagy biotartalmú tüzelőanyagot felhasználni képes tömegközlekedési járművek beszerzésének támogatását.

Ösztönözni tervezzük továbbá a biogáz közlekedésben történő felhasználását a tömegközlekedésben, illetve a hulladék-szállításban.

Kiemelten fontos a bio tüzelőanyagokkal kapcsolatos kutatás-fejlesztési tevékenység, a második generációs bio tüzelőanyagok fejlesztésére irányuló erőfeszítések támogatása.

Melléktermék és hulladék biomassa

A jelentős biomassa-potenciálon belül a jövőben ösztönözni kívánjuk a melléktermékek és hulladékok nagyobb arányú felhasználását, mind a biogáz, mind a tüzeléstechnikai alkalmazás területén. A biomassa előállítása, összegyűjtése során a hosszú távú fenntarthatóság, a környezet- és természetvédelmi szempontok érvényesítése kiemelten fontos, mivel csak így biztosítható a hosszú távú fenntarthatóság, a környezeti értékeink megőrzése.

Meg kell különböztetni:

- az erdőgazdálkodásból közvetlen és közvetett módon származó biomasszát;
- a mezőgazdaságból és halászatból közvetlenül, illetve melléktermékként/feldolgozott terméként kinyert biomasszát; valamint
- a hulladékból szilárd települési hulladék biológiailag lebontható részéből, szilárd ipari hulladék biológiailag lebontható részéből és a szennyvíziszapból származó biomasszát.

Zöld tömegközlekedés

A bio tüzelőanyagok felhasználását tekintve, a közvetlen bekeverés mellett, és a jelenlegi technikai korlátok miatt, szükséges a nagy biotüzelőanyag-tartalmú motorhajtóanyagokat felhasználni képes járművek elterjedése. Ezt különösen a tömegközlekedés területén szükséges támogatni. Ennek érdekében a következő években fejleszteni kell a zöld tömegközlekedés elterjesztését segítő infrastruktúrát, járműparkot és a gyártókapacitásokat. A zöld tömegközlekedés elterjedéséhez lehetőséget biztosít, hogy a tömegközlekedés járműparkja előregedett, szükségessé válik annak lecserélése az elkövetkező 10 évben. A járműállomány megújítása során megfelelő szabályozási (zöld közbeszerzés) és finanszírozási intézkedésekkel elősegíthető, hogy az új autóbusz-beszerzések mind nagyobb hányada legyen képes tiszta bio tüzelőanyagot felhasználni. A bio tüzelőanyagok gyártása – hasonlóan a biomasszához – nemcsak energetikai, hanem mezőgazdasági és vidékfejlesztési kérdés is. A magyar biotüzelőanyag-gyártás hozzájárulhat a mezőgazdasági termékpályák stabilizálásához, a magasabb feldolgozottsági fokú termékek piaci megjelenéséhez.

Jövőkép

A termelési kapacitások figyelembevételével Magyarországnak reális esélye van a 10 százalékos EU-s biotüzelőanyag-bekeverési arányra vonatkozó cél hazai alapanyagok felhasználásával történő teljesítésére.

A bio tüzelőanyag mellett fontos az alternatív tüzelőanyag felhasználás, így az elektromos, a hibrid és hidrogénalapú rendszerek, és annak gazdasági és infrastrukturális hátterének kiépítése. A területen intenzív kutatás-fejlesztés folyik, amely eredményeképpen 2020-ig ezen alternatív tüzelőanyagok a jövő közlekedésének kézzelfogható, versenyképesen elérhető energiahordozóit jelenthetik.